

Список використаних джерел:

1. Барабашина Г.В. і Качан С.М. Зовнішньоекономічна політика Української держави. URL: <[http://www.ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/8716/1/Зовнішньоекономічна політика української держави Барабашина Г.В., Качан С.М.pdf](http://www.ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/8716/1/Зовнішньоекономічна_політика_української_держави_Барабашина_Г.В.,_Качан_С.М.pdf)>
2. Дергачов В.А. Міжнародні економічні відносини. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 368 с
3. Зінов'єв Ф.В. Транснаціональні корпорації. Монографія. / Під ред. проф. Зінов'єва Ф.В. і Рутовий В.Е. Сімферополь: Таврія, 2007. 220 с.
4. Новикова І.В. Глобалізація і ринок: пошуки стратегії екон. розвитку в ХХІ столітті.// Мінськ: Акад. управління при Президентові Респ. Білорусь, 2001. 246 с.
5. Шелєпов Ю.В. Транснаціоналізація міжнародної економіки та пошук шляхів інноваційної співпраці // Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців 15 квітня 2008 року. – К.: УДУФМТ, 2008. 360 с.
6. Качалов Г.В. Поняття ефективності в економічній теорії // Економіка і підприємництво. № 1 (54). 2015.
7. Сухарев О.С. Теорія ефективності економіки: Монографія. 2-е изд., Исправ. М.: КУРС: ИНФРА-М, 2014. 368 с. (Наука). URL: <http://www.setbook.ru/books/2077642.html?PHPSESSID=4cchgo9353n5vg4qb4spf2vm e5>.
8. Айвазян С.А. Оцінка економічної ефективності заходів банку щодо рекламування кредитних продуктів / С.А. Айвазян, М.Ю. Афанасьєв, А.М. Афанасьєв // Прикладна економетрика. 2009. № 4. С. 46–59. URL: <http://elibrary.ru/item.asp?id=13050609>.
9. Adkins L.C., Moomaw R.L., Savvides A. Institutions, freedom and technical efficiency // Southern Economic Journal. 2002. Vol. 69. № 1 (July). pp. 92–108. [https://campus.fsu.eduU/bbcswebdav/orgs/econ_office_org/Institutions_Reading_List/02_Institutional_Quality_and_Growth/Adkins, L. Cv R. L. Moomaw, and A. Sawide s-_Institutions, Freedom and Technical Efficiency](https://campus.fsu.eduU/bbcswebdav/orgs/econ_office_org/Institutions_Reading_List/02_Institutional_Quality_and_Growth/Adkins,_L._Cv_R._L._Moomaw,_and_A._Sawide s-_Institutions,_Freedom_and_Technical_Efficiency).
10. Maudos J., Pastor J. M., Serrano L. Human capital in OECD countries: technical change, efficiency and productivity // International review of applied economics. 2003. № 17: 4. pp. 419–435. URL: <http://www.uv.es/maudosj7publicaciones/ec98-19%20.pdf>.
11. Некипелов А., Ивантер В., Глазєв С. Політика переходу до ефективної економіки // Економіст. № 1. 2014. URL: http://www.glazev.ru/econom_polit/353/.
12. Кудрін А.Л., Гурвич Е.Т. Нова модель зростання для російської економіки // Питання економіки. 2014. № 12. С. 4–36. URL: <http://elibrary.ru/item.asp?id=22619835>
13. Веренікін А.О., Качалов Г.В. Механізм капіталізації людських активів компанії // Вісник Московського Університету. Серія № 6 «Економіка». 2014. № 4. С. 82–103. URL: <http://elibrary.ru/item.asp?id=22027773>.

УДК 658.5:[005.412:005.21]:615.1

Михайлюк М.О.,

аспірант кафедри економіки підприємств,
*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ІННОВАЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Михайлюк М.О. Інноваційно-інтеграційна стратегія формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств. Українська фармацевтична промисловість має широкі перспективи розвитку, але стикається з низкою проблем, однією з яких є надзвичайно висока вартість досліджень, а відповідно – і висока вартість сировини. На сучасному етапі свого функціонування фармацевтичні компанії не готові проводити масштабні та тривалі дослідження на умовах самофінансування. У зв'язку з цим запропоновано об'єднати ресурси фармацевтичних компаній, а також визначені переваги та недоліки такого об'єднання. Результатом дослідження стала інноваційно-інтеграційна стратегія формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств.

Ключові слова: стратегія, ресурси розвитку, об'єднання, інноваційно-інтеграційна стратегія формування ресурсів розвитку об'єднання підприємств.

Михайлюк М.О. Инновационно-интеграционная стратегия формирования ресурсов развития объединения фармацевтических предприятий. Украинская фармацевтическая промышленность имеет широкие перспективы развития, но встречается с рядом проблем, одной из которых является чрезвычайно высокая стоимость исследований, а соответственно – высокая стоимость сырья. На современном этапе своего функционирования фармацевтические компании не готовы проводить масштабные и длительные исследования на условиях самофинансирования. В связи с этим предложено объединить ресурсы фармацевтических компаний, а также определены преимущества и недостатки такого объединения. Результатом исследования стала инновационно-интеграционная стратегия формирования ресурсов развития объединения фармацевтических предприятий.

Ключевые слова: стратегия, ресурсы развития, объединение, инновационно-интеграционная стратегия формирования ресурсов развития объединения предприятий.

Mykhailiuk M.O. Innovation-integration strategy for the formation of development resources for association pharmaceutical enterprises. The Ukrainian pharmaceutical industry has broad prospects for development, but meets a number of problems, one of which is the extremely high cost of research, and therefore the high cost of raw materials. At the present stage of their operation, pharmaceutical companies are not ready to conduct large-scale and long-term studies on the conditions of self-financing. In this regard, it is proposed to pool the resources of pharmaceutical companies, as well as its advantages and disadvantages. The research resulted in the innovative and integration strategy of forming the resources for the development of the association of pharmaceutical enterprises.

Key words: strategy, resources of development, association, innovation-integration strategy for the formation of development resources for association enterprises.

Постановка проблеми. Сьогодні важливим питанням для здійснення інноваційної діяльності фармацевтичними підприємствами є ефективне забезпечення та управління ресурсами. Також для досягнення успіхів у мінливому зовнішньому середовищі необхідна детально обґрунтована стратегія [1]. Українська фармацевтична промисловість має широкі перспективи розвитку, але стикається з низкою проблем, однією з яких є надзвичайно висока вартість досліджень, а відповідно – і висока вартість сировини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі С.П. Дунда, Ю.С. Погореловий, О.Л. Дивінець, О.П. Пашенко, Л.Г. Мельник та інші досліджують сутність розвитку системи та підприємства. О.Г. Алексєєв досліджує сутність термінів «фармацевтична галузь» та «фармацевтична сфера».

Мета статті – на основі аналізу наукової літератури та фінансових ресурсів фармацевтичних підприємств запропонувати інноваційно-інтеграційну стратегію формування ресурсів розвитку об'єднання компаній.

Теоретико-методологічною основою статті є наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів із проблем управління ресурсами. Також у процесі дослідження використано такі методи: аналізу та синтезу, порівняння, системний та узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Фармацевтична промисловість посідає значне місце в економіці України, вона відрізняється великою науковістю та розвинутою кооперацією. Обсяг виробництва фармацевтичних продуктів на ринку України має стабільну тенденцію до зростання (рис. 1), хоча підприємства в основному виготовляють лікарські засоби з імпорту, а 5% – із власних напівфабрикатів [8; 9].

За даними дослідження Британського наукового інституту Office of Health Economics, вартість дослідження та виробництва нового препарату – близько 1,5 млрд дол., що пов'язано з довгою тривалістю проекту розроблення нових ліків; високим ризиком, пов'язаним із проектом; появою грошових потоків від нового препарату як мінімум через 10–15 років після

Рис. 1. Обсяг виробництва фармацевтичних продуктів, млн грн

Джерело: Розроблено автором на основі [7]

початку проекту. Українські фармацевтичні компанії не готові проводити масштабні та тривалі дослідження на умовах самофінансування (табл. 1).

Власних фінансових ресурсів фармацевтичних підприємств недостатньо для проведення досліджень, тому пропонуємо розглянути стратегію тимчасового об'єднання ПАТ «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод», ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», ПАТ «Фармак» у межах інвестиційного проекту «Розроблення та виробництво нового препарату від респіраторного захворювання». Ключовими складниками стратегії є:

- 1) інновація – дослідження і випуск ліків;
- 2) інтеграція – об'єднання зусиль суб'єктів господарювання;
- 3) ресурси розвитку – ресурси, спрямовані на створення нового продукту.

У науковій літературі сутність поняття «ресурси розвитку» визначено фрагментарно, в основному через призму понять «розвиток системи» та «розвиток підприємства» (рис. 2).

Виходячи з вищезазначеного, запропонуємо інноваційно-інтеграційну стратегію формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств. Попередньо окреслимо її складники на рис. 3.

У процесі об'єднання фармацевтичні компанії зіштовхнуться з низкою труднощів (рис. 4).

З метою запобігання виникненню можливих проблем під час об'єднання вважаємо необхідним:

Таблиця 1

Фінансові ресурси фармацевтичних підприємств за 2016 р., млн грн

Стаття прибутку	ПАТ «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод»	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»	ПАТ «Фармак»
Чистий прибуток	110,5	341,1	677,2
Нерозподілений прибуток	593,2	784,6	2521,5
Довгострокові кредити	50,5	8,3	372,9
Сума	754,2	1134,0	3571,6

Джерело: Складено автором за матеріалами підприємств

РОЗВИТОК СИСТЕМИ	Абсолютна або відносна зміна показників, що характеризують стан певної системи в часі впродовж певного періоду (О.П. Пащенко [5]).	Якісна зміна складу зв'язків і функціонування системи (Л.Г. Мельник [6]).	Сукупність змін різної економічної природи, цілеспрямованості, інтенсивності, які об'єктивно протікають у соціально-економічній системі характеристик під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів і приводять до переходу системи до більш високого якісного та кількісного рівня (авторське визначення).
РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА	Сукупність спрямованих, інтенсивних та якісних змін економічної природи, що відбуваються на підприємстві внаслідок протиріч у внутрішньому середовищі та впливів факторів зовнішнього середовища (С.П. Дунда [2, с. 74]).		Цілеспрямована зміна, діяльність для переходу на більш високий якісний рівень виконуваних функцій, структури організації, на випуск нової продукції (Ю.С. Погореловий [3]).
	Важлива передумова ефективності функціонування вітчизняних підприємств, суттєва перевага у конкурентній боротьбі та запорука успіху, а ринкове середовище його функціонування є відображенням стану та динаміки економічних і соціальних процесів (О.Л. Дивінець [4]).		Сукупність змін економічної природи, що відбуваються на підприємстві під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, внаслідок використання ресурсів розвитку та приводять до переходу компанії на вищий якісний та кількісний рівень (авторське визначення).
РЕСУРСИ РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ – сукупність елементів, зумовлених природними умовами або штучно створених людиною, здатних бути унікально поєднаними та раціонально використаними для ефективного виробництва товарів і послуг із попередньо наданим їм невідтворюваним або складно відтворюваним функціональним арсеналом, необхідних для максимального задоволення потреб суспільства з мінімально можливою шкодою для нього та навколишнього середовища (авторське визначення).			

Рис. 2. Сутність понять «розвиток системи», «розвиток підприємства» та «ресурси розвитку компанії»

Джерело: систематизовано автором

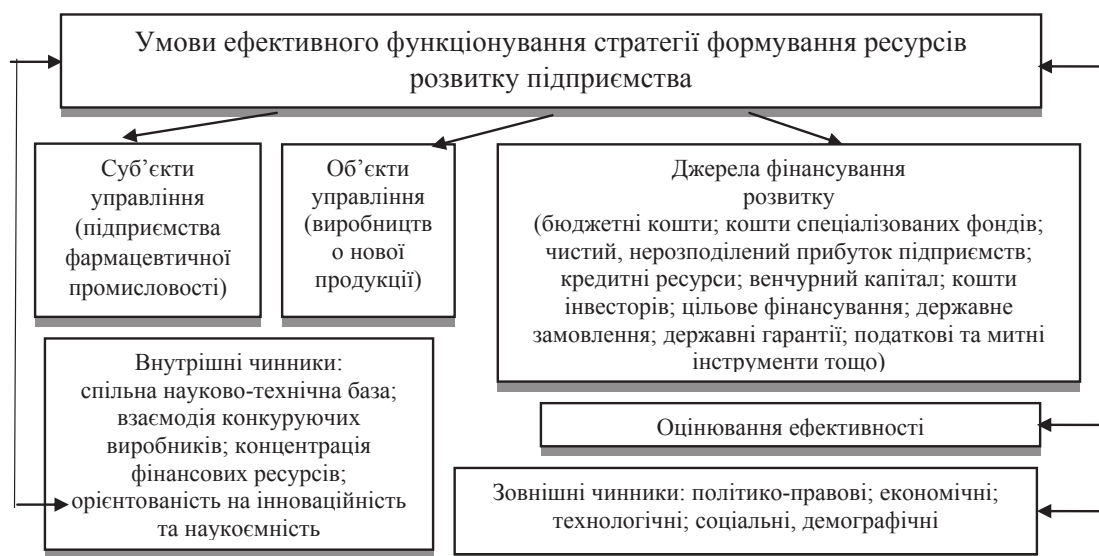

Рис. 3. Складники інноваційно-інтеграційної стратегії формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств

Джерело: розроблено автором

– створення єдиного органу управління та підписання відповідної договірної документації із зазначенням розподілу прав, обов'язків і відповідальності фірм;

– рівномірний розподіл інвестицій кожної компанії у загальному капіталі об'єднання, а відповідно – рівну частку вкладу.

Виходячи з рис. 4 і можливих шляхів уникнення труднощів, об'єднання підприємств має як переваги, так і недоліки, але ми вважаємо, що впровадження інноваційно-інтеграційної стратегії є доцільним, тому що:

– дослідження та створення нового препарату проти респіраторного захворювання покращить

здоров'я жителів не тільки України, а й інших країн, що з економічного погляду розширює ринки збуту;

– дасть змогу отримати прибуток у перспективі;

– дасть змогу об'єднати найкращі інтелектуальні ресурси компанії для реалізації спільної мети.

З огляду на вищесказане окреслимо інноваційно-інтеграційну стратегію формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств (рис. 5). Для її реалізації необхідні фінансові ресурси, які варто розподілити відповідно до вищезазначених шляхів уникнення можливих труднощів з об'єднанням (табл. 2).

Як свідчать дані табл. 2, для реалізації інноваційно-інтеграційної стратегії формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств необхідно 42 500 млн грн. Базуючись на даних фінансової звітності, за 1 рік ПАТ «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод», ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», ПАТ «Фармак» здатні генерувати по 500 млн грн фінансових ресурсів розвитку, що в перспективі за 16 років становить 24 000 млн грн. Потреба у фінансових ресурсах становить 42 500 млн грн, що на 18 500 млн грн більше від теоретично можливої суми. Відповідно, виникає потреба у кредитних коштах. Припустимо, що ставка кредиту становитиме 20%, тоді загальна сума повернених коштів через 16 років становитиме 48 239 млн грн. У разі успішної реалізації інноваційно-інтеграційна стратегія формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств приносить дохід не раніше, ніж через 16 р. Для щомісячного погашення кредиту підприємства мають генерувати додаткові кошти (табл. 3).

Першого місяця сума погашення становитиме 405 млн грн. Відповідно, кожному підприємству необхідно мати по 135 млн грн для погашення кредиту

Рис. 4. Переваги та недоліки об'єднання для фармацевтичних підприємств

Джерело: розроблено автором на основі [10]

щомісяця. Табл. 3 показує, що навіть у разі об'єднання компаній коштів для створення препарату проти респіраторного захворювання недостатньо, адже суб'єкти господарювання не здатні покрити кредитні ресурси.

Виходячи з вищезазначеного, в сучасних економічних умовах досить складно буде привести в дію інноваційно-інтеграційну стратегію формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств. Для її реалізації необхідно:

1) збільшення розміру фінансових ресурсів розвитку та вільних коштів для погашення кредиту;

2) пільгові умови кредитування (зменшення розміру кредитної ставки, відстрочення суми погашення, фінансування уряду тощо).

Інноваційно-інтеграційна стратегія формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств може бути реалізована в перспективі за іншої політико-економічної ситуації.

Висновки. Фармацевтична промисловість посідає значне місце в економіці України, вона вирізняється

Таблиця 2

Орієнтовні фінансові ресурси та потреба коштів для реалізації інноваційно-інтеграційної стратегії формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств за 16 р.

Підприємство	Фінансові ресурси за 2016 р., млн грн	Фінансові ресурси розвитку за 1 р., млн грн	Майбутні фінансові ресурси розвитку за 16 р., млн грн	Потреба у фінансових ресурсах, млн грн	Частка у капіталі об'єднання, %
ПАТ «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод»	754,2	500	8000	14 166,66	33,33
ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»	1134,0	500	8000	14 166,66	33,33
ПАТ «Фармак»	3571,6	500	8000	14 166,66	33,33
Сума	5459,8	1500	24000	42500	100

Джерело: Розраховано автором

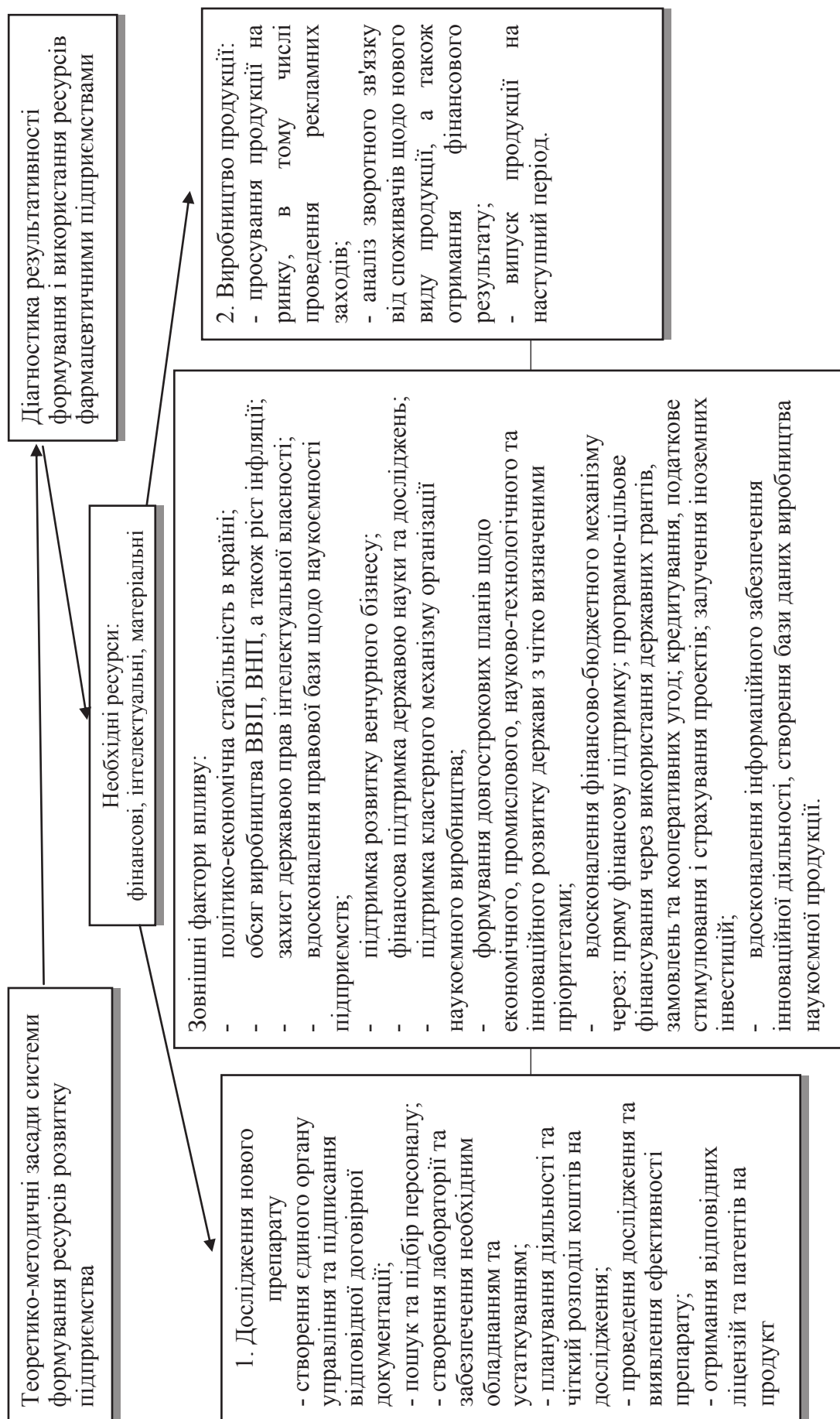

Рис. 5. Інноваційно-інтеграційна стратегія формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3

Залишок фінансових ресурсів фармацевтичних підприємств для погашення кредиту, млн грн

Підприємство	Фінансові ресурси за 2016 р.	Фінансові ресурси розвитку за 1 р.	Фінансові ресурси за винятком ресурсів розвитку	Фінансові ресурси за винятком ресурсів розвитку за 1 місяць	Необхідні кошти для погашення кредиту
ПАТ «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод»	754,2	500	254,2	21,18	135
ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»	1134	500	634	52,83	135
ПАТ «Фармак»	3571,6	500	3071,6	255,97	135
Сума	5459,8	1500	3959,8	329,98	405

Джерело: розраховано автором

великою науковістю та розвиненою кооперацією. Фармацевтичні компанії мають широкі перспективи розвитку, але стикаються з низкою проблем, однією з яких є надзвичайно висока вартість досліджень, а відповідно – і висока вартість сировини. Для створення нового продукту необхідно близько 1,5 млрд дол. Вільних коштів досліджуваних суб'єктів господарювання

недостатньо, тому запропоновано об'єднати зусилля фармацевтичних компаній для створення інноваційно-інтеграційної стратегії формування ресурсів розвитку об'єднання фармацевтичних підприємств. Визначено, що за сучасних економічних умов фармацевтичні підприємства України не готові проводити тривалі та вартісні дослідження через брак фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Строкович Ганна Віталіївна Стратегія підприємства: навч. посіб. для вищих навч. закладів Г. В. Строкович, Нар. укр. акад. [каф. економіки підприємства]. Х. : Вид-во НУА, 2011. 180 с.
2. Дунда С.П. Теоретичні підходи до визначення поняття «розвиток підприємства» / С.П. Дунда // Проблеми підвищення інфраструктури. 2011. Вип. 32. С. 70–75.
3. Погорелов Ю.С. Категорія розвитку та її експлейнарний базис / Ю.С. Погорелов // Теоретичні та прикладні питання економіки. 2012. Вип. 27, т. 1. С. 30–34.
4. Дивінець О.Л. Стратегія соціально-економічного розвитку міських електротранспортних підприємств: Дис. канд. наук: 08.00.04, 2015.
5. Пащенко О.П. Стратегічне управління розвитком підприємства / О.П. Пащенко // Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 2, Т. 2. С. 99–103. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2011_2_2/099-103.pdf
6. Мельник Л.Г. Экономика развития: Монография. Суми: ИТД «Университетская книга», 2006. 662 с.
7. Держстат України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Алексеев О. Г. Анализ та співвідношення термінів «фармацевтична галузь» та «фармацевтична сфера» як об'єктів адміністративно-правової охорони / О. Г. Алексеев // Адвокат. 2010. № 8. С. 39–42.
9. Фармація України – 2016: минуле, сучасність, перспективи. За матеріалами VIII Національного з'їзду фармацевтів України. URL: <http://www.apteka.ua/article/385701>
10. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page5>